

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΓΟΥΝΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

ΥΠΟ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Δ. ΡΕΔΙΑΔΟΥ

I

Τὰ λαμβανόμενα ἐκάστοτε φορολογικὰ μέτρα ἀναμφιδόλως δύνανται νὰ ταξινομηθῶσιν εἰς δύο τάξεις. Ἡ πρώτη περιλαμβάνει ἀπλῶς συμπληρώσεις τῶν ἰσχυόντων φόρων ὅπως περιληφθῶσιν εἰς τοὺς ὑπάρχον-τας φόρους περιπτώσεις διαφεύγουσαι τὴν φορολογικὴν βεβαίωσιν ἢ ὅπως ἐπιταθῇ ἡ φορολογικὴ ἀπόδοσις. Διότι πράγματι ὁ φορολογούμενος εὐρίσκει τρόπους νὰ διαφεύγῃ τὰς ὑποχρεώσεις του ¹⁾ βεηθούμενος εἰς τοσοῦτο ὑπὸ τῆς ἀτελείας τῶν νόμων καὶ τῆς μεταβολῆς τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς. Ἡ δευτέρα τάξις περιλαμβάνει τὰ μέτρα ἐκεῖνα ἅτινα στηρίζονται εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐρεύνης τῶν πολιτικοκοινωνικῶν συνθηκῶν ὡς ἐξελίσσονται αὐτὴ ἐκάστοτε, αἰτίνας ἐπιβάλλουν ἢ ἐπιτρέπουν τὴν ἀναγνώρισιν νέας φορολογικῆς βάσεως, καθιστώσας ἀκοπωτέραν τὴν ἀπόδοσιν καὶ θιγούσας συνεπῶς ὀλιγώτερον τὴν οἰκονομικὴν εὐημερίαν τῆς κοινωνίας.

Ἀποτέλεσμα τοιαύτης ἐρεύνης ἐπὶ τῶν πολιτικοκοινωνικῶν συγχρό-νων συνθηκῶν θὰ ἦδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὁ προτεινόμενος φόρος ἐπὶ τῶν ἀργούντων κεφαλαίων.

II

Ἡ μετριωτέρα σύγχρονος κοινωνικὴ τάξις φέρεται πρὸς ἐξαναγκασμὸν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ κεφαλαίων ὅπως χρησιμοποιῶνται κατὰ τρόπον παρέχοντα εὐχέρειαν εἰς τὴν ἐργασίαν, ὅπως ἀπολάβῃ αὕτη τῆς ἀναλόγου οἰκονομικῆς εὐμαρείας, χωρὶς νὰ θιγῆται τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας. Ὄψω ἐξ ἐνοπίκτου σχεδὸν σήμερον δὲν εἶνε ἀνεκτὰ τὰ κεφάλαια ἅτινα ἔλλοχεύουν ἀκίνητοῦντα καὶ μὴ προσφερόμενα εἰς τὴν ἐργασίαν ἀναμέ-νοντα ὅπως ἐπιτύχουν συνθήκας συνεπαγομένας αὐτόματον αὐτῶν πω-πλαλασιασμὸν, ἀνεξάρτητον τῆς προσωπικῆς συμβολῆς τοῦ κτήτορος.

1) Πρὸς. Pantaleone ἐν Giorn. degli Econom. Marzo 1910.

Ἡ νεωτέρα αὐτή κοινωνική ἀξίωσις ὑπὲρ τῆς ἐργασίας, ἔχει πρᾶγματι ἐδραίαν οἰκονομικήν βάσιν.

Πράγματι, ἡ ἀποταμίευσις ἐξ ἧς παράγεται τὸ κεφάλαιον, χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν λεγομένην «σχολὴν τῆς Λωζάνης» (1) εἴτε πρὸς κατανάλωσιν, εἴτε πρὸς παραγωγὴν (épargne — capital, ἀντιστοιχοῦν περίπου πρὸς τὸ ἄλλοτε λεγόμενον κυκλοφοροῦν κεφάλαιον, circulant), εἴτε πρὸς κεφαλαιοποίησιν (τὸ ἄλλοτε λεγόμενον πάγιον, fixe). Εἶνε γνωστὸς ὁ κύκλος μετασχηματισμοῦ ὅστις συνιστᾶται μεταξὺ τῶν διαφόρων εἰδῶν κεφαλαίων, οὕτως ὥστε μέρος τῆς ἐκ τοῦ παγίου κεφαλαίου προσόδου μετασχηματίζεται εἰς κυκλοφοροῦν, καὶ ἐκ τούτου μέρος διατίθεται πρὸς κατανάλωσιν, μέρος δὲ πρὸς παραγωγὴν πάλιν κεφαλαίου καὶ οὕτω καθεξῆς, τοῦ ἔργου τούτου διευκολυνομένου σήμερον παρ' εἰδικῶν ἰδρυμάτων (τραπεζῶν, ταμιευτηρίων κλπ.).

Ἐκτείνω ἔμως ἔπερ προέχει κατὰ τοὺς μετασχηματισμοὺς τούτους εἶνε ἡ ταχύτης τῆς κυκλοφορίας, ἥτοι ἡ ταχύτης εἰς τὴν ἐναλλαγὴν μεταξὺ τῶν παγίων καὶ κυκλοφοροῦντων κεφαλαίων πρὸς παραγωγὴν ὠφελίμου ἔργου, προσόδου, ἣ ὡς λέγει ὁ Stuart Mill ὁ μέσος ἀριθμὸς ἀγορῶν δι' ἐκάστου κέρματος ἐν τῇ συντελέσει δεδομένου ἀριθμοῦ συναλλαγῶν (2), τὴν σημασίαν τῆς ὁποίας πρῶτος διέγνωσεν ὁ Law, ὁ ρηξικέλευθος τραπεζίτης τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰῶνος. παραβάλλων αὐτὴν πρὸς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος ἐν τῷ ζωικῷ ὀργανισμῷ. Ἀποτελεῖ πρᾶγματι αὐτὴ τὴν χρησιμοποίησιν, μᾶλλον τὴν μείωσιν τοῦ χρόνου, χάριν τῆς ὁποίας ἐφευρέθη τὸ νόμισμα ἀντὶ τῆς ἀπ' εὐθείας ἀναλλαγῆς τῶν προϊόντων, εἰς τὴν βραδύτητα δ' αὐτῆς ἀναγνωρίζεται μία τῶν αἰτιῶν τῆς πτωχείας διαφόρων λαῶν, ἀφοῦ τὸ ἰδανικὸν τοῦ παραγωγικοῦ εἶνε νὰ μετατρέψῃ εἰς τὸ δυνατὸν ταχύτερον τὴν μείζονα δυνατὴν ποσότητα πρώτων ὑλῶν εἰς ἐμπόρευμα καὶ τοῦτο πάλιν ὁμοίως εἰς χρήμα, εἶνα πάλιν μέρος διατεθῆ εἰς πρώτας ὕλας, μέρος δὲ εἰς πάγιον κεφάλαιον.

Εἶνε ἐντεῦθεν προφανὴς ἡ ζημία εἰς τὴν κοινωνικὴν οἰκονομίαν ἐκ τῆς διατηρήσεως ἀργῶν κεφαλαίων, ἀτε μειούσης τὴν καλὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν τῆς χώρας καὶ στεροδότης αὐτὴν πειθίου ἀναπτύξεως.

Τὰ ἀργοῦντα ὁμοῦ κεφάλαια ἐπανεργοῦν καὶ ἐπὶ τῶν τιμῶν τῆς ἀγορᾶς, λόγῳ τῆς ἐπηρείας αὐτῶν ἐπὶ τῆς χρηματιστικῆς κινήσεως. Πράγ-

(1) Murray-Leçons d' économique Politique 1920 p, 164.

(2) Stuart Mill. Princ. d' Econ. Polit. T. II. p. 161.

ματι ὅσον και ἂν ἐμειώθῃ τὸ ἀπόλυτον κύρος τοῦ νόμου «τῆς προσφοράς και ζητήσεως» και τῆς «ποσοτικῆς θεωρίας» τοῦ χρήματος, ¹⁾ ἥτις ἀπέτελεσε δόξαν διὰ τὸν Ricardo, εἶνε βέβαιον ὅτι αὐταὶ ἀποτελοῦν τὸν σπουδαιότερον παράγοντα ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἐπηρεάζουσιν τὰς τιμὰς τῶν εἰδῶν τῆς ζωῆς: ²⁾ αἴτινες, ἔστω και μετὰ τινος ἀδρανείας, ³⁾ ἐν τούτοις πάντοτε παρακολουθοῦν τὴν πτώσιν τοῦ νομίσματος, ὅπερ ἀποβαίνει τὸ κύριον μέτρον τῆς οἰκονομικῆς εὐμαρείας χώρας τινός. ⁴⁾ μάλιστα δταν αὕτη ὅν εἶνε αὐτάρκης, ὀφτω κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην τὸ μέτρον τοῦτο ὀρίζεται ἐκ τοῦ θεμελιώδους νόμου τῆς «προσφοράς και ζητήσεως». Ἡ ζήτησις ἐξαρτάται ἀπὸ τὸ ποσὸν τῶν συναπτομένων συναλλαγῶν, ἡ προσφορὰ ἐκ τῆς ποσότητος τοῦ κυκλοφοροῦντος νομίσματος πολλαπλασιαζομένης ἐπὶ τὴν ταχύτητα τῆς κυκλοφορίας τοῦ νομίσματος, τῆς ἀξίας τοῦ χρήματος θεωρουμένης ἀντιστρόφως ἀναλόγου πρὸς τὸ ἀνωτέρω γινόμενον. ⁵⁾ Εἶνε ἐντεῦθεν προφανές ὅτι ὅπως διατηρήθῃ ἡ ἀξία τοῦ χρήματος πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃται ἀφ' ἑνὸς ἡ αὐξησις τῶν συναλλαγῶν, ὅπως αὐξάνηται ἡ ζήτησις, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀντίστοιχος μεταβολὴ τῆς προσφοράς, τῆς ἐπενεργείας γινομένης δι' ἐλαττώσεως τῆς ποσότητος τοῦ κυκλοφοροῦντος νομίσματος, ἰδίᾳ κατὰ τὴν περίπτωσιν πληθωρικότητος (inflation) μετὰ ταυτοχρόνου αὐξήσεως τῆς ταχύτητος κυκλοφορίας, ὅπως τὸ χρήμα ἀνταποκρίνηται εἰς τὰς κυκλοφορικὰς ἀνάγκας. Τῆς ἐλαττώσεως τῆς ποσότητος τοῦ κυκλοφοροῦντος νομίσματος ἐξερχομένης τοῦ παρόντος θέματος, ἀπομένει ἐμφανῆς ἡ ὑποχρέωσις ὅπως πρὸς αὐξησιν τῶν συναλλαγῶν ⁶⁾ τὰ κεφάλαια μὴ ἀπεμένουν ἄργα και ὅπως τὸ νόμισμα κυκλοφορῇ μεθ' ὅσον ἔνεστι μελλόνος ταχύτητος, ὡς εἰέκρινε καλαιότατα ὁ Locke. Ἐπομένως ἡ σπουδαιότης τῆς ταχύτητος κυκλοφορίας εἰδικεύεται ἐπὶ τοῦ χρήματος κατὰ τὴν ἀνωτέρω θεωρίαν, ⁷⁾ και τοὶ ἐμειώθῃ αὕτη σοβαρότατα διὰ τῆς πίστωσης (credit) τούτῃ ὅπερ περι-

1) Nicholson-War Finances, 1918 p. 255.

2) Gide-Principes d' Econ. Polit. 1920 p. 254.

3) Vissering-Problèmes internationaux et financiers 1920 p. 62.

4) Pigou-The economies of Welfare 1920 p. 12.

5) P. Leroy-Beaulieu-Traité d' Econ. Politique T. III p. 147.

6) Διὰ τῆς λήξεως συναλλαγῆς ὅν νοεῖται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα μεταβιβάσεων, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς ἀλλαγῶν κητόχου πρὸς ἐπίταξιν ἔργου τινός (πωλήσεις, δάνεια, κληρονομή ἡμερομισθίων, κλπ.).

7) Ἀξία λόγου τοῦ γένους ἡ μελέτη τῶν κ. κ. Πράξιμα και Μκαγθίτοπόδλω.

λαμβάνεται εις τὴν γενικωτέραν ἔννοιαν τῆς ταχύτητος κυκλοφορίας ἐν τῇ συναλλαγῇ¹⁾).

Ἐξ ὧων ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν καταφαίνεται ὅτι τὰ ἀργούντα κεφάλαια ἄτινα οὐδὲως χρησιμοποιοῦνται· εἰς τὰς συναλλαγὰς, ἀλλ' ἀναμένουν αὐτόματον ὑπερτίμησιν, ὡς π. χ. τὰ ἄκτιστα εἰκόπεδα, τὰ ἀκαλλιέργητα κτήματα καὶ τὰ βραδέως κυκλοφοροῦντα, ὡς π. χ. αἱ μακροχρόνιοι καταθέσεις ἐν ὄψει παρὰ πιστωτικαῖς ἰδρύμασι συμφώνως πρὸς οἰκονομικὴν κοινωνικὴν ἀνάγκην ὀφείλουσι νὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενον φορολογίας.

III

Παρὰ τοῦ Κράτους ὑπὸ τὰς συγχρόνους ἀντιλήψεις δὲν ζητεῖται μόνον ὅπως διὰ τῆς ἐπεμβάσεώς του ὑποδοθῇ τὴν διάθεσιν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ κεφαλαίων πρὸς ἐπαύτησιν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος δι' οὗ ἐξασφαλίζεται ἡ εὐημερία τῆς χώρας καὶ ἐξ οὗ ἀντλοῦν τὴν ζωὴν καὶ τὰ Δημοσία Οἰκονομικά, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ὅπως ἐν τῇ δημοσιονομικῇ αὐτοῦ δράσει συντείνῃ ἐπιβοηθητικῶς εἰς τὴν δικαιοτέραν κατανομήν τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου, ὡς ἐδίδαξεν ὁ Wagner²⁾, καίτοι ἡ θεωρία αὐτοῦ περὶ τοῦ φόρου ὡς μέσου κοινωνικῆς μεταρρυθμίσεως, ἔσχε πλείστους μεγάλους οἰκονομολόγους διαφωνοῦντας εἰς τὴν ἀρχὴν ὅτι δύναται ὁ φόρος νὰ ἀποκτήσῃ κανονικὴν βάσιν ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου, εἰμὴ μόνον ἐπιδοθητικῶς³⁾.

Χωρὶς νὰ ἐπικαλεσθῇ τις τὴν γνώμην τοῦ Jéze⁴⁾, καθ' ἣν καὶ ἡ παλαιότερα φορολογία δὲν ἐστερεῖτο τοῦ πνεύματος τούτου ἀρκεῖ νὰ ἀναλογισθῇ ὅτι ὁ προτεινόμενος ἐπὶ τῶν ἀργούντων κεφαλαίων φόρος, στερεῖται τοῦ κυρίου χαρακτηριστικοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου, ὥστε ἔνα ἀποδείξῃ τὸ δίκαιον τῆς ἐπιβολῆς του νὰ μὴ ᾖ ἀπαραίτητον νὰ στηρι-

περὶ τῆς ταχύτητος κυκλοφορίας τῶν ἐν ὄψει καταθέσεων τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ παλαιὰ μελέτη τοῦ des Essarts (Mémoire à l'Académie des Sciences Dec. 1894).

1) Ἡ ταχύτης τῆς κυκλοφορίας τοῦ χρήματος κατὰ τοὺς Jevons, Leroy Beaulieu, Gide ἐξαρτᾶται ἐκ πλείστων παραγόντων (ἀποταμιευτικοῦ εἰσοδήματος, τραπεζικῶν εὐκολιῶν, πυκνότητος πληθυσμοῦ καὶ κατανομῆς αὐτοῦ εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία, συγκοινωνιῶν κλπ).

2) Wagner— Finanzwissenschaft § 187. 193.

3) Flora— Manuale di Scienza delle Finanze 1912 p. 242.

4) Jéze— Γεωργαντζ.— Τὰ Δημ. Οἰκονομικά Τόμ III σ. 280.

χθὲ εἰς τὴν ἀνθρώπων κοινωνικὴν ἀποψιν τοῦ Wagner. Πράγματι εἶναι παραδεδογμένον ὅτι ἡ φορολογία τοῦ ἰδιωτικοῦ κεφαλαίου ἦτις δὲν πύγει τὸ ἐθνικὸν κεφάλαιον, δὲν εἶναι ἀξία τῶν αὐτῶν σοβαρῶν ἐπικρίσεων ¹⁾, διότι τοῦναντίον αὐτὴ συντελεῖ ἐνίοτε εἰς ἐπαύξησιν τοῦ ἐθνικοῦ κεφαλαίου. Ἄλλως τε κατ' ἀρχὴν τότε μόνον ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου εἶναι ἀποκρουστέος ἔταν πράγματι δι' αὐτοῦ πλήττεται τὸ κεφάλαιον ἐν τῇ παραγωγῇ, ἐν τῇ συμπληρώσει τοῦ κύκλου τοῦ μετασχηματισμοῦ, ὡς ἐξετέθη ἀνωτέρω, τοῦθ' ἔπερ δὲν συμβαίνει προφανῶς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐνῶ τοῦναντίον εἶναι τοιοῦτος φόρος μᾶλλον δεδικαιολογημένος καὶ αὐτοῦ τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος ²⁾, ἴσως παρὰ τὴν γνώμην τοῦ Stuart Mill ³⁾ καθ' ἣν εἰς τὰς πτωχὰς χώρας εἶναι ἰδύνατον νὰ θέσῃ τις φόρον ἕως νὰ μὴ παρεμποδίσῃ τὴν αὔξησιν τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου. Θὰ ἠδύνατό τις δὲ μᾶλλον νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι τοῦ στοιχείου τούτου στερεῖται ὁ Ἰταλικὸς φόρος τῆς 20 Ἀπρ. 1910 ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας, ἐπιθέλων φόρον ἐπὶ τῶν ἐκδοτικῶν τραπεζογραμματίων τραπεζῶν καὶ παρεμποδίζων ἴσως τὴν κυκλοφορίαν ⁴⁾.

Ἄλλως τε στοιχείον ἀπαραίτητον παντὸς φόρου εἶναι νὰ παρενοχλήσῃ ἔσον ἔνεστιν ὀλιγότερον τὰς παραγωγικὰς δυνάμεις τῆς χώρας ⁵⁾, τοῦθ' ἔπερ διετυπώθη εἰς τὴν λεγομένην «οἰκονομικὴν ἀρχὴν» (principio economico) καθ' ἣν εἰς τὴν κατανομὴν τοῦ φορολογικοῦ βάρους πρέπει νὰ προτιμᾶται τὸ σύστημα ἔπερ ὀλιγότερον ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ «μέσου εἰσοδήματος» (reddito medio) ⁶⁾, ἐξ ἧς ἐξαρτάται ἡ εὐημερία τῆς χώρας ⁷⁾. Εἶναι ἔμως βέβαιον ὅτι τὰ ἀργούτα κεφάλαια οὐδὲως προάγουσιν τὸ μέσον εἰσόδημα, τὸ ὅποιον θὰ παρέθλαπτον μόνον ἐὰν παρεκώλουν τὴν ἀποταμίευσιν, σπουδαίον ὡς εἰπομεν παράγοντα τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ⁸⁾ ὥστε καὶ ἀπὸ τῆς τεχνικωτέρας ταύτης ἀπόψεως ἐν τῇ δεδικαιολογημένῃ τοιαύτῃ φορολογίᾳ.

Ἄλλως τε ἡ ὑπεροχὴ εἰς εἰσφορικὴν ἰκανότητα τοῦ κεφαλαίου ἐδείχθη ἐκ τῶν εἰκασίων τοῦ Benini ἐν Ἰταλίᾳ ⁹⁾ ἕως εὖρεν ὅτι εἰς

1) Tangorra— Trattato di Scienza della Finanza 1915 p. 735.

2) Menier— L'impôt sur le capital, 1874 p. 487.

3) Stuart Mill— Princ. d'Econ. Polit. T. II p. 377.

4) Ferraris— L'imposta militare etc. 1911 p. 47.

5) Nicholson— Principles of Political Economy.

6) Barone— Economia finanziaria 1920 p. 24.

7) Pareto— Cours d'Economie Politique Vol. II p. 324 et 408.

8) Pigou— The economics of welfare 1920 p. 701.

9) Benini— Statistica metodologica 1906 p. 332.

διπλασιασμόν εισοδήματος αντίστοιχεί τριπλασιασμός τεριοσύας, ἐφ' ἧς ἐπομένως, μάλιστα ἀργούσης, εἶναι ἀναμφιβόλως δεδικοιοιογημένη ἡ ἐπιβολὴ φόρου (²).

Εἰδικὸς ἐπομένως φόρος δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ἐπὶ τῶν ἀργούντων κεφαλαίων ἐμφανιζομένων ὑπὸ τὴν ἐξῆς περίπου μορφήν.

Α'. Ἐπὶ τῆς ἀργούσης ἡ βραδέως ἐξελισσομένης ἀκινήτου ἰδιοκτησίας, ἦτοι ἐπὶ

α) τῶν ἐντὸς τοῦ σχεδίου τῶν πόλεων ἀκτίστων οἰκοπέδων, β) ἐπὶ τῶν ἀκαλλιεργήτων ἢ ἀχρησιμοποίητων ἀγροτικῶν κτημάτων, ὄρυχείων, μεταλλείων κλπ. γ) τῶν ἀτελῶς ἐκτισμένων οἰκοπέδων δ) τῶν ἀτελῶς καλλιεργουμένων ἢ ἐκμεταλλευομένων ἀγροτικῶν κτημάτων, μεταλλείων, ὄρυχείων κλπ. ε) τῶν πολυτελῶν μονοκατοικιῶν, τῶν ἰδιοκατοικουμένων ἐπαύσεων, τῶν θαλαμηγῶν πλοίων καὶ αὐτοκινήτων πολυτελείας στ) τῶν πολυτελῶν καλλιτεχνικῶν ἀντικειμένων, κοσμημάτων, ἔργων τέχνης καὶ τῶν εἰδῶν ἐν γένει πολυτελείας.

Β'. Ἐπὶ τῆς ἀργούσης ἡ βραδέως κινουμένης χρηματικῆς περιουσίας, ἦτοι ἐπὶ

α) τῶν παρὰ τοῖς πιστωτικοῖς ἰδρύμασι ἢ ὁπουδήποτε ἀλλαχοῦ βραδέως κυκλοφορουσῶν μακροχρονίων ἐν ὄψει καταθέσεων β) τῶν ἐν ἀποταμιεύσει ὁποσδήποτε ἀτόκων χρηματικῶν ποσῶν.

Γ'. Ἐπὶ τῶν ἀνωφελῶς κυκλοφορούντων χρηματικῶν ποσῶν, ἦτοι ἐπὶ τῶν καρδῶν χαρτοπαιγνίων, τυχηρῶν ἐν γένει παιγνιδίων κλπ.

Αἱ ἐν ὄψει μακροχρόνιοι καταθέσεις θεωροῦνται ὡς ἀργούντα κεφάλαια, διότι πράγματι τὰ πιστωτικὰ ἰδρύματα εἶνε ὑποχρεωμένα νὰ διατηρῶσιν ἀπόθεμα ἰκανὸν ὅπως ἀποπληρώσωσι τὰς καταθέσεις ταύτας εἰς πρώτην ζήτησιν, τοῦθ' ὑπερέλαττοι τὴν ταχύτητα τῆς κυκλοφορίας, πᾶσα ἡ ἀνακοπὴ τῆς ταχύτητος κυκλοφορίας κτυπᾷ τὸ μέλλον κεφάλαιον κατὰ γεωμετρικὴν πρόδον. ³) Θὰ ἡζύνατο δὲ νὰ ἐπιβληθῇ ὡς νόμιμος τίτλος διὰ πᾶσαν συναλλαγὴν ἢ βεβαίωσις ὅτι τὸ χρηματικὸν ποσὸν δὲν παρέμεινεν ἐν καταθέσει ἐν ὄψει ὑπὲρ τοὺς τρεῖς ἢ ἕξ μῆνας, ἢ ὅτι κατὰ τὴν περίστασιν ἐντόκου ἐναποταμιεύσεως, ὅτι κατέβαλε φόρον τοῦλάχιστον ἐνὸς ἔτους.

²) Flora, ἔ. ἀ. p. 312.

³) Ἐάν ἡ ταχύτης κυκλοφορίας ἐλαττωθῇ κατὰ τὸ ἡμισιο τὸ κεφάλαιον ἐπὶ τοῦ μάλ्लοντος καθίσταται $\frac{1}{4}$ (Menier, ἔ. ἀ. p. 175).

IV

Εἶνε πρόδηλον ὅτι τοιοῦτος φόρος δὲν πρέπει νὰ θίγῃ τὴν ἀποταμιεύειν τοῦλάχιστον ἐφ' ἧσον αὕτη προέρχεται ἐκ προσωπικῆς ἐργασίας. Θὰ ἦτο πράγματι ἀντίθετον πρὸς τὴν ἀπαιτουμένην ἐνίσχυσιν τοῦ ἔθνικοῦ πλοῦτου ἢ ἐπιβολὴ φόρου παρακωλύοντος τὴν ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν τοῦ ἰδιωτικοῦ πλοῦτου ¹⁾).

Πρὸς τοῦτο θὰ ἔρκει ἐκ τῶν ἀναποταμιεύσεων νὰ ἐκπίπτεται μόνον ἀφορολόγητον ποσὸν τι ἕπερ θὰ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ ὡς ὀφειλόμενον εἰς τὴν ἐργασίαν. Στατιστικῶς ἔοικεν γινόμενα ἐν Ἰταλίᾳ ὑπὸ τοῦ Benini ²⁾ πρὸς αἰσάζουν ὅτι τὸ εἰς τὴν ἐργασίαν ὀφειλόμενον ἀναποταμίευμα λαμβάνει τὴν μεγαλειτέραν αὐτοῦ τιμὴν διὰ ἐτήσιον εἰσόδημα 16000 λιρῶν ἰταλικῶν τῷ 1903, ὁπότε λαμβάνει τοῦτο τὴν τιμὴν τῶν 4335 λιρῶν, ἧτοι γίνεταί τὸ $\frac{1}{4}$ περίπου τοῦ εἰσοδήματος. Εἰς μικρότερα εἰσοδήματα, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς μεγαλειτέρα τῶν 16000 λιρῶν, ἀντιστοιχεῖ μικρότερον τοῦ $\frac{1}{4}$ μέρος αὐτοῦ ὀφειλόμενον εἰς τὴν ἐργασίαν. Προμοία ἐργασία θὰ ἠδύνατο νὰ γείνη καὶ παρ' ἡμῖν, ἀλλ' ὡς πρώτην προσέγγισιν δυνάμεθα νὰ ἀρκεσθῶμεν, παραδεχόμενοι παρ' ἡμῖν τὰς αὐτὰς ὡς ἐν Ἰταλίᾳ συνθήκας ἐργασίας, εἰς τὴν μεταφράσιν τοῦ ποσοῦ τοῦτου ἀπὸ τοῦ 1903 εἰς τὸ 1922. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν ποῖος εἶνε τῷ 1903 ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐχόντων εἰσόδημα 16000 λιρῶν, καὶ εἶτα ἐν τῇ στατιστικῇ τοῦ 1922 νὰ ἀναζητήσωμεν εἰς ποῖον εἰσόδημα ἀντιστοιχεῖ ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν εἰσοδηματιῶν τοῦ 1903. Τὸ $\frac{1}{4}$ τοῦ ποσοῦ τοῦτου δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν κατὰ προσέγγισιν ὡς ἀντιπροσωπεῖον ἐλάχιστον ὄριον ἕπερ πρέπει νὰ μείνῃ ἀφορολόγητον, χάριν τῆς ἀναποταμιεύσεως, ἅτε δυνάμενον νὰ ἀποδοθῆ εἰς τὴν προσωπικὴν ἐργασίαν. Πρόχειρος ἔρευνα μου παρέσχεν ὡς τοιοῦτον κατώτερον ὄριον 7000 δρ. περίπου, τὸ δὲ ποσὸν τοῦτου εἶνε κατὰ τι ἀνώτερον τοῦ ἀνωτέρου ὁρίου τοῦ δεκτοῦ πρὸς κατάθεσιν ἐν ὄψει κατὰ τὰς ταμειυτήριαις χρηματικῶν ποσοῦ.

Προκειμένου ἤδη νὰ καθορισθῆ τὸ μέτρον τοῦ φόρου ὅπως μὴ ἀποβῆ οὗτος αὐθαίρετος παρίσταται ἀνάγκη ἵνα ἐξευρεθῆ δι' ἐκάστην περιστασίου τὸ φορολογητέον ποσόν, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ὁρίου ἀποταμι-

1) Pigou s. a. p. 701.

2) Benini s. a. p. 336.

εύσεως. Ούτω διά τὰς περιπτώσεις Α' (α, β, γ, δ, ε) πρέπει νὰ χρησιμεύσῃται ἡ ἐκτίμησις ἐκ παρεμφερῶν ἀκινήτων, δηλαδή ἡ πρόσθετος τοῦ γειτονικοῦ ἀκινήτου, παρόμοιον τοῦ ὁποῖου θὰ ἠδύνατο νὰ κτισθῆ ἀκίνητον, ἢ παρομοίως νὰ καλλιεργηθῆ, πλήρως χρησιμευοῦμενον. Ἐὰν πρόκειται περὶ ὀρυχείου, μεταλλείου κλπ. θὰ ἠδύνατο νὰ ληφθῆ ὡς βάσις ἡ ἐκτίμησις εἰδικῶν ἐμπειρογνομῶνων, διὰ δὲ τὰ ἀτελῶς χρησιμευοῦμενα οἰκόπεδα προφανῶς θὰ ἐξεπίπτετο τὸ ἀποφερόμενον ἤδη εἰσόδημα. Οὔτω θὰ καθορίζετο τὸ φορολογητέον ποσόν. Κατὰ τὴν περίπτωσιν στ) θὰ ἐπιτίθετο εἶδος φόρου ἐπιτηδεύματος, ἐπιπρόσθετος ἐπὶ τῶν κοσμηματοπωλίων καὶ ἄλλων ἐμπορικῶν καταστημάτων, ἢ εἰδικῶν φορόσημον, τῆς ἀξίας λογιζομένης ἐκάστοτε κατ' ἐκτίμησιν.

Οὔτω ἀναγομένης τῆς ἀξίας τοῦ ὑπὸ τῶν ἀκινήτων τηρουμένου ἀργοῦ κεφαλαίου, ἀπομένει ὁ καθορισμὸς τοῦ μέτρου τοῦ φόρου.

Ἐπιθέσωμεν πρὸς τοῦτο ὅτι τὸ ἄθροισμα τῶν «ὕπολοιπων ἐν ὄψει καταθέσεων» τοῦ παρελθόντος ἔτους κατ' ἀπασιν τοῖς ἐν τῷ κράτει πιστωτικοῖς ἰδρύμασι εἶνε x , τὸ ἄθροισμα τῶν τοιούτων καταθέσεων E , τῶν δ' ἀναλήψεων ϵ . Ἡ ταχύτης κυκλοφορίας τοῦ ὑπολοίπου τῶν καταθέσεων, ἐκτὸς τῶν ταμειυτηρίων, θὰ ᾔ, (1)

$$t = \frac{x + \epsilon}{2 \Sigma} = \frac{E + \epsilon}{2(x + E - \epsilon)}$$

ὅθεν διὰ διαφορίσεως

$$dt = \frac{x - 2\epsilon}{2(x + E - \epsilon)} dE$$

Ἐπὶ ταῦθ' εἰς ἑκατομμύρια π. χ.,

$$x = 200, \quad E = 4650, \quad \epsilon = 3950, \quad \Sigma = 900$$

Λαμβάνομεν περίπου

$$dt = 0,01 dE.$$

τοῦθ' ὅπερ σημαίνει ὅτι αὐξήσις τῶν κατατεθειμένων ποσῶν κατὰ dE συνεπάγεται ἐλάττωσιν τῆς ταχύτητος κατὰ $0,01 dE$, ἤτοι ἡ ταχύτης καθίσταται

$$t' = 1 - 0,01 dE.$$

Ὁ Menier ἔχει ἤδη ἀνεύρει καλαιότατα (2) ὅτι ἐλάττωσις τῆς ταχύτητος κατὰ ἀριθμ. πρόθετον ἔχουσαν λόγον η , συνεπάγεται ἐλάττωσιν

1) Πρὸλ, Πράτσεια καὶ Μπαγδατοπούλου ἔ. ἀ. σ. 175.

2) Menier ἔ. ἀ. p. 115.

της παραγωγής κατά $\frac{1}{2\eta}$. Επομένως ο φόρος πρέπει να επιβάλλε-
ται επί ποσού $\frac{dE}{(1-0,01 dE)}$ καθ' ὃ ἐλάττωται ἡ παραγωγή, εἰς βάρος
της κοινωνίας. Ἐπί τούτου πρέπει νὰ ἐπιβληθῆ φορολογία κατὰ τὴν
λογαριθμικὴν σχέσηιν τοῦ Bernouilli, λογιζομένης τῆς ἀπωλείας τῆς κοι-
νωνικῆς ἀπολαύσεως κατὰ τὴν σχέσηιν συντελεστοῦ (*).

$$p(x) = \frac{\mu}{M} \log \frac{x}{x_0}$$

Ἐὰν ἠθέλομεν στηριχθῆ εἰς τὴν ποσοτικὴν θεωρίαν τοῦ νομίσμα-
τος, παρατηροῦμεν ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἐλάττωσις τῆς ταχύτητος κυκλοφο-
ρίας σημαίνει αὐξησιν τοῦ κυκλοφοροῦντος νομίσματος, ἡ ἐπιδρά
δυναις ταχύτητος κυκλοφορίας $1-0,01 dE$ θὰ ἰσοδυναμῆ με αὐξη-
σιν κυκλοφορίας νομίσματος κατὰ $\frac{\Sigma}{1-0,01 dE}$ τὸ δὲ ποσὸν τοῦτο ὅπως ἀ-
παλειφθῆ ἀπὸ τὴν κυκλοφορίαν προϋποθέτει δάνειον ἐπὶ T ἔτη πρὸς
 e % ἐκ δραχμῶν $\frac{100 \Sigma}{T(1-0,01 dE)}$ καὶ ἐτήσιον τοκοχρεωλύσιον ὑπολογιζό-
μενον ἐκ τῆς γνωστῆς χρεωλυτικῆς σχέσεως, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ πλη-
ρῶνῃ ὡς φόρον ὁ τηρῶν ἀργοὺν τὸ κεφάλαιόν του.

Ἐννοεῖται ὅτι ὁ φόρος οὗτος εἶνε ἀνεξάρτητος τοῦ φόρου καθαρᾶς
προσόδου καὶ ἐκείνου ἐπὶ τῆς ὑπερπροσόδου (αὐτομάτου ὑπερτιμῆσεως),
ἐταν ὁ τελευταῖος εὗχῃ ὡς δικαιολογητικὴν βᾶσιν ἐκείνην ἣν ἀλ-
λαχοῦ ἐξεθέσαμεν (**).

4) Π. Ρεδιάδη— Ἡ Φορολογία τῆς καθαρᾶς προσόδου ἐν «Πλεότφ» Ἰούλιος
1919 σελ. 296.

5) P. Pédiaadis—L'organisation des impôts directs—Athènes, 1921.